

**Комунальний заклад вищої освіти
Київської обласної ради «Академія мистецтв імені Павла Чубинського»
Кафедра «Інструментальне виконавство (за видами)»
Кафедра «Мистецтво співу»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

_____ **Сергеєнко О.М.**

31 серпня 2022 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЗАГАЛЬНЕ ФОРТЕПІАНО**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма	«СПІВ»
Статус дисципліни	Обов'язкова

Київ - 2022

Робоча програма навчальної дисципліни **«Загальне фортепіано»** для здобувачів вищої освіти на базі освітньо-професійного рівня молодшого спеціаліста (180 кредитів ECTS, термін навчання 2 роки 10 місяців (одноразовий набір 2020 року)), галузі знань **02 «Культура і мистецтво»**, спеціальності **025 «Музичне мистецтво»**, освітньо-професійної програми **«Спів»**.

Розробник: Цепух І. О.- викладач-методист, голова ПЦК «Фортепіано та концертмейстерство», КЗВО КОР «Академія мистецтв імені Павла Чубинського».

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри «Мистецтво співу»

Протокол № 1 від 30 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри **Кочерга А.І.**

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 6	Рік підготовки: 1 – й: 2 – й	
Загальна кількість годин – 180	180	180
Кількість модулів – 4 Змістових модулів – 4	Семестр:	
<p>Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання: 1-й семестр 2 x 16 =32 години. 2-й семестр 2 x 16 =32 години. 3-й семестр 2 x 16 =32 години. 4-й семестр 1 x 16 =16 годин. Самостійної роботи студента –68 годин.</p> <p>Для заочної форми навчання аудиторних: 1-й семестр – 10 годин. 2-й семестр - 12 годин. 3-й семестр – 10 годин. 4-й семестр - 8 годин. Самостійної роботи студента 140 години.</p>	1 – й; 2-й; 3-й; 4-й	1 – й; 2- й; 3 -й; 4 -й
	Лекції:	
	-	-
	Індивідуальні:	
	112	40
Вид підсумкового контролю: практичний показ, виконання програми.	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: 1-й семестр – контрольне заняття. 2-й семестр - залік 3-й семестр – екзамен. 4-й семестр - екзамен.	Самостійна робота:	
	68	140

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна займає одне з важливих місць в структурі підготовки майбутнього фахівця-вокаліста, яка сприяє комплексному музичному розвитку всіх професійних навичок і умінь, а також об'єднує знання з різних музичних галузей.

Вивчення фортепіано має стати тією базою, спираючись на яку студент зможе в майбутньому використовувати набуті знання у власній виконавській та педагогічній діяльності.

Фортепіано є універсальним інструментом для освоєння та відтворення репертуару різних видів музичного мистецтва, тому його опанування впливає на розширення музичного кругозору, розвиток інтелектуальних здібностей, формування стилістичних і жанрових орієнтирів та виховує естетичний смак.

Мета навчальної дисципліни «Загальне фортепіано» - оволодіння комплексом спеціальних знань, умінь та навичок гри на фортепіано, необхідним для цілісного формування особистості музиканта, його професійних компетенцій та загального рівня музичної освіченості.

Сформувати, систематизувати та розширити теоретичні та практичні знання студента, що були здобуті на базі початкової музичної освіти у межах фортепіанної дисципліни.

Удосконалення виконавських навичок у процесі вивчення репертуару для підвищення рівня фортепіанної майстерності, що в свою чергу сприяє більш якісному освоєнню матеріалу та передачі художнього змісту.

Відповідно до ОПП «Спів», вивчення дисципліни «Загальне фортепіано» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких **компетентностей**:

Загальні компетентності:

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 12. Здатність працювати автономно.

ЗК 17. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 1. Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.

СК 2. Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності.

СК 3. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.

СК 4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

СК 5. Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.

СК 6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.

СК 9. Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.

СК 10. Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.

СК11 Здатність оперувати професійною термінологією.

СК 12. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.

СК 13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

СК 17. Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, диригентської, педагогічної діяльності.

СК 18. Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

Завдання дисципліни.

Підвищити рівень інструментально-виконавської компетентності студента до рівня вільного володіння грою на фортепіано, необхідного для вирішення майбутніх професійних завдань.

Розвиток технічної підготовки та виразних засобів в процесі гри.

Сформувати індивідуальний підхід студента до виконуваної програми, що має виражатися у розкритті його творчого потенціалу та створенні власної інтерпретаційної версії творів.

Отримати практичний досвід фортепіанного виконавства.

Оволодіти методами роботи над музичним твором та їх реалізації у вивченні програми.

Розширити знання фортепіанного репертуару.

Організація самостійної роботи студента, залучаючи його до інтелектуальної автономності, творчої ініціативи, систематизації нових знань з орієнтацією на міждисциплінарні зв'язки, пошуку додаткових джерел інформації для поглибленого вивчення предмету та збагачення музичного слухового досвіду.

Освоїти твори різної стилістичної направленості на матеріалі зарубіжних та вітчизняних композиторів різних епох.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньо-професійної програми «Спів», вивчення навчальної дисципліни «Загальне фортепіано» забезпечує досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння голосом (інструментом) на належному фаховому рівні під час виконавської (диригентської) діяльності.	ПРН 1
Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.	ПРН 3
Аналізувати музичні твори з відокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.	ПРН 4
Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.	ПРН 5
Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.	ПРН 8
Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.	ПРН 12
Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.	ПРН 17

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Загальне фортепіано» :

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння голосом (інструментом) на належному фаховому рівні під час виконавської (диригентської) діяльності.	ПРН 1
Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.	ПРН 3
Аналізувати музичні твори з відокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.	ПРН 4
Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.	ПРН 5
Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.	ПРН 8
Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.	ПРН 12
Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.	ПРН 17

3.1 Після опанування навчальної дисципліни «Загальне фортепіано» студенти повинні:

знати:

- концептуальні знання набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень;
- критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та професійній діяльності;
- особливості гри на фортепіано, його будову, специфіку звукотворення, виразні можливості інструменту, діапазон, фортепіанний репертуар;
- методику теоретичного та виконавського аналізу музичних творів для повноцінного розуміння художнього змісту, структури, приналежності до конкретного стилю та жанру, задуму композитора, засобів виконавської виразності;
- фахову та музикознавчу термінологію;
- методи та етапи роботи над сольними фортепіанними творами та акомпанементом;
- технологію та застосування виконавських прийомів та навичок;
- способи роботи та організації самостійного освоєння музичного матеріалу;
- механізми та шляхи створення власної інтерпретації виконуваних творів;
- літературу з питань фортепіанного виконавства, методики, педагогіки.

вміти:

- розв'язувати складні непередбачувані завдання і проблеми у спеціалізованих сферах професійної діяльності та / або навчання, що передбачає збирання та інтерпретацію інформації (даних), вибір методів інструментальних засобів, застосовувати інноваційні підходи;
- провести цілісний аналіз музичного твору:
  - визначати жанр, форму, стиль, епоху;
  - визначити художній зміст, ідею, концепцію твору;
  - аналізувати музичні художньо-виразні засоби (метр, ритм, динаміку, лад, тембр, темп, гармонію, регістр, фактуру, мелодію, артикуляцію та інтонацію);
  - виявляти виконавські труднощі та знаходити методи їх подолання;
- відтворювати нескладний нотний текст (навички читання з аркушу);

- виконувати сольні фортепіанні твори різних жанрів та стильової направленості.
- застосовувати технічні прийоми, виконавські навички в практичній роботі над творами.
- самостійно працювати над вивченням фортепіанного матеріалу, критично аналізуючи процес власного виконання.
- використовувати різні методи та підходи в поетапній роботі над програмою.
- користуватися спеціальною музичною літературою, застосовуючи сучасні освітні та інформаційні технології.

4. ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

4.1 Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- перевірка творчих завдань;
- опитування;
- контрольне заняття;
- екзамен,
- залік,
- виконання сольної програми у формі концертного виступу.

4.2 Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми контролю знань студентів:

- поточний;
- підсумковий модульний;
- семестровий підсумковий (залік/екзамен).

Оцінювання знань студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною шкалою та шкалою європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС –А, В, С, D, E, FX, F), яка також переводиться в національну (чотирибальна: 5 – «відмінно», 4 - «добре», 3 - «задовільно», 2 – «не задовільно»).

Критерії поточного оцінювання знань студентів

Поточний контроль передбачає оцінювання теоретичної підготовки із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) та перевірку набутих навичок гри на фортепіано під час виконання завдань аудиторної та самостійної роботи за темою.

Правила оцінювання:

Максимальна кількість балів з дисципліни «Загальне фортепіано» за семестр (модуль) – 100 балів.

Критерії поточного оцінювання.

Критерії оцінювання для поточного контролю	Кількість балів
Вільність та впевненість володіння текстом творів на пам'ять, якісне виконання технічних вимог, володіння засобами музичної виразності, стилістична та жанрова відповідність, демонстрація різних видів звуковидобування, переконлива виконавська інтерпретація, емоційність та виразність виконання, розкриття художньо-образного змісту творів, цілісність драматургічного розвитку творів, артистичність. Допущення несуттєвих помилок, що не впливають на якість виконання в цілому. Відповідальне виконання вимог до самостійної роботи, творча та інтелектуальні ініціатива.	«5»
Впевненість володіння нотним текстом напам'ять, достатньо високий рівень виконання технічних вимог, володіння засобами музичної виразності, стилістична та жанрова відповідність, демонстрація певних видів звуковидобування, частково переконлива виконавська інтерпретація, емоційність та значна виразність виконання, досить повне розкриття художньо-образного змісту творів, достатня артистичність. Допущення ряду несуттєвих помилок, що не впливають на якість виконання в цілому. В достатній мірі відповідальне виконання вимог до самостійної роботи, творча та інтелектуальні ініціатива.	«4»
Володіння нотним текстом напам'ять, достатній рівень виконання технічних вимог, володіння засобами музичної виразності, достатня стилістична та жанрова відповідність, демонстрація певних видів звуковидобування, наявність виконавської інтерпретації, значна виразність виконання, не досить повне розкриття художньо-образного змісту творів. Допущення ряду помилок технічного характеру, що впливають на якість виконання в цілому. В достатній мірі відповідальне виконання вимог до самостійної роботи.	«3» Мінімальний поріг оцінювання

<p>Часткове володіння текстом на пам'ять, недостатній рівень виконання технічних вимог, володіння певними засобами музичної виразності, стилістична та жанрова невідповідність, однотипність звуковидобування, невпевнена виконавська інтерпретація, виразність окремих елементів, не повне розкриття художньо-образного змісту творів. Допущення значних помилок текстового та технічного характеру, що впливають на якість виконання в цілому. Помірне виконання вимог до самостійної роботи.</p>	<p>«2»</p>
<p>Часткове володіння текстом на пам'ять зі значними недоліками, виконання лише окремих технічних вимог, невпевнене володіння засобами музичної виразності, скупість прийомів звуковидобування, недостатня виразність виконання, присутнє розуміння художньо-образного змісту творів. Допущення багатьох помилок текстового, технічного та виразного характеру. Не систематичне виконання вимог до самостійної роботи./</p> <p>Володіння текстом по нотах із суттєвими недоліками, не виконання технічних вимог, поверхнєве володіння засобами музичної виразності та відсутність розуміння художньо-образного змісту творів Допущення безлічі помилок різного характеру. Не виконання вимог до самостійної роботи.</p>	<p>«1»</p>

Модульний (семестровий) контроль знань студентів

Модульний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за період навчання. Підсумковий модульний(семестровий) контроль знань студентів здійснюється через проведення слухання концертного виступу студентів (контрольне заняття, залік, екзамен).

Семестрова підсумкова оцінка виставляється за умови виконання студентом усіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни та визначається як сума балів, отриманих при здійсненні поточного і модульного (семестрового) контролю.

Студент, який набрав кількість балів, що прирівнюється до оцінки «високий рівень» (відмінно) та активно брав участь в концертах або став переможцем конкурсу, вивчив програму в обсязі семестру може бути звільнений від складання диференційованого заліку.

Модульний контроль оцінюється від 1-30 балів:

Від 1-30 балів	
27-30	Виконання програми без помилок, Яскрава інтерпретація Виразна передача художнього змісту

23-26	Виконання програми з 1-2 помарками. Виразна інтерпретація. Виразна передача художнього змісту
18-22	Непереконливий рівень втілення художніх образів. Незначні текстові помилки.
12-17	Не відповідність темпу, штрихів. Велика кількість текстових помилок.
1-11	Не вивчений текст..

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Денна та заочна форми навчання

Модуль 1										
	Змістовий модуль 1							Разом за темами	Контрольне заняття	Всього
	T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7			
Аудиторні індивідуальні заняття	5	5	5	5	5	5	5	35	30	
Самостійна робота студента	5	5	5	5	5	5	5	35		
Сума балів								70		100

Модуль 2										
	Змістовий модуль 2									
	T 8	T 9	T 10	T 11	T 12	T 13	T 14	Разом за темами	Завлік	Всього
Аудиторні індивідуальні заняття	5	5	5	5	5	5	5	35	30	
Самостійна робота студента	5	5	5	5	5	5	5	35		
Сума балів								70		100

Модуль 3										
	Змістовий модуль 3									
	T 15	T 16	T 17	T 18	T 19	T 20	T 21	Разом за темами	Екзамен	Всього
Аудиторні індивідуальні заняття	5	5	5	5	5	5	5	35	30	
Самостійна робота студента	5	5	5	5	5	5	5	35		
Сума балів								70		100

Модуль 4										
	Змістовий модуль 4									
	T 22	T 23	T 24	T 25	T 26	T 27	T 28	Разом за темами	Екзамен	Всього
Аудиторні індивідуальні заняття	5	5	5	5	5	5	5	35	30	
Самостійна робота студента	5	5	5	5	5	5	5	35		
Сума балів								70		100

Критерії підсумкового оцінювання

Критерії оцінювання	Кількість балів
Вільність та впевненість володіння текстом творів напам'ять, якісне виконання технічних вимог, володіння засобами музичної виразності, стилістична та жанрова відповідність, демонстрація різних видів звуковидобування, переконлива виконавська інтерпретація, емоційність та виразність виконання, розкриття художньо-образного змісту творів, цілісність драматургічного розвитку творів, артистичність. Допущення несуттєвих помилок, що не впливають на якість виконання в цілому. Відповідальне виконання вимог до самостійної роботи, творча та інтелектуальні ініціатива.	90-100 балів Високий рівень A
Впевненість володіння нотним текстом напам'ять, достатньо високий рівень виконання технічних вимог, володіння засобами музичної виразності, стилістична та жанрова відповідність, демонстрація певних видів звуковидобування, частково переконлива виконавська інтерпретація, емоційність та значна виразність виконання, досить повне розкриття художньо-образного змісту творів, достатня артистичність. Допущення ряду несуттєвих помилок, що не впливають на якість виконання в цілому. В	82-89 балів Достатній рівень B

достатній мірі відповідальне виконання вимог до самостійної роботи, творча та інтелектуальні ініціатива.	
Володіння нотним текстом напам'ять, достатній рівень виконання технічних вимог, володіння засобами музичної виразності, достатня стилістична та жанрова відповідність, демонстрація певних видів звуковидобування, наявність виконавської інтерпретації, значна виразність виконання, не досить повне розкриття художньо-образного змісту творів. Допущення ряду помилок технічного характеру, що впливають на якість виконання в цілому. В достатній мірі відповідальне виконання вимог до самостійної роботи.	<p>74-81 балів</p> <p>Достатній рівень</p> <p>С</p>
Часткове володіння текстом напам'ять, недостатній рівень виконання технічних вимог, володіння певними засобами музичної виразності, стилістична та жанрова невідповідність, однотипність звуковидобування, невпевнена виконавська інтерпретація, виразність окремих елементів, не повне розкриття художньо-образного змісту творів. Допущення значних помилок текстового та технічного характеру, що впливають на якість виконання в цілому. Помірне виконання вимог до самостійної роботи.	<p>64-73 балів</p> <p>Середній рівень</p> <p>Д</p>
Часткове володіння текстом напам'ять зі значними недоліками, виконання лише окремих технічних вимог, невпевнене володіння засобами музичної виразності, скупість прийомів звуковидобування, недостатня виразність виконання, присутнє розуміння художньо-образного змісту творів. Допущення багатьох помилок текстового, технічного та виразного характеру. Не систематичне виконання вимог до самостійної роботи.	<p>60-63 балів</p> <p>Середній рівень</p> <p>С</p>
Володіння текстом по нотах із суттєвими недоліками, не виконання технічних вимог, поверхнєве володіння засобами музичної виразності та відсутність розуміння художньо-образного змісту творів Допущення безлічі помилок різного характеру. Не виконання вимог до самостійної роботи.	<p>35-59 балів</p> <p>Початковий рівень</p> <p>FX</p>
Неспроможність відтворення тексту по нотах, не виконання технічних вимог, відсутність володіння засобами музичної виразності, в цілому виявлення низького рівня теоретичного рівня підготовки та практичних навиків гри на інструменті. Невміння самостійно працювати.	<p>0-34 балів</p> <p>н/а</p> <p>F</p>

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1.

Змістовний модуль 1: Формування та розвиток базових технічних прийомів та навичок фортепіанної гри на матеріалі сольних творів.

Тема 1. Дисципліна «Загальне фортепіано», Мета, завдання. Вимоги. Система оцінювання.

Прослуховування студента. Визначення його рівня володіння інструментом.

Ознайомлення з метою, завданнями, вимогами та системою оцінювання досягнень з дисципліни . Організація самостійної роботи.

Тема 2. Гама, її види, акорди, арпеджіо.

Робота над покращенням піаністичного апарату. Усунення затисків. Засвоєння п'ятипальцевої позиції як аплікатурної формули. Особливості виконання різних видів техніки (гамоподібних пасажів, арпеджіо, акордів, стрибків).

Тема 3. Робота над складанням програми. Визначення художніх і технічних завдань на модуль. Етюд, п'єса, крупна форма.

Жанрові та стильові особливості творів. Аналіз форми, тематизму та гармонічних співвідношень частин. Аплікатура. Вільність піаністичного апарату та незалежність окремих пальців. Роль кисті.

Тема 4. Робота над вдосконаленням тексту програмних творів. Фразування.

Метро-ритмічна рівність у виконанні різного тематичного матеріалу. Фразування.

Тема 5. Виконавські завдання. Розвиток художньої уяви студента.

Аналіз виконавських складностей у творах віденських класиків. Точність у виконанні всіх штрихів, динамічних відтінків, ритму, темпових змін, звуковидобуванні, редакторських позначень. Все це відіграє вирішальну роль при відтворюванні текстів класичного періоду. Проблема динамічного розвитку тематизму та співвідношення частин у побудові цілісної форми.

Тема 6. Взаємозв'язок всіх технічних компонентів для досягнення конкретного звукового результату.

Єдність технічних компонентів і засобів виразності. Економне та раціональне використання рухів під час гри.

Тема 7. Підготовка до контрольного заняття.

Робота над цілісністю виконання програми. Опанування вмінням долати зайве хвилювання перед виступом, та вмінням концентрувати увагу на творчих завданнях.

МОДУЛЬ 2.

Змістовний модуль 2: Поглиблення знань про теоретичний та виконавський аналіз творів.

Тема 8. Визначення навчальних завдань на 2 модуль. Підбір програми.

Узгодження з студентом програми на 2 модуль. Визначення завдань на модуль.

Тема 9. Види фортепіанної техніки. Опанування технічними прийомами.

Проблеми підкладання першого пальця під час зміни позиції руки в гамоподібних пасажах. Звукова рівність виконання та правильна організація ігрового апарату.

Методи роботи над різними видами технічних завдань.

Тема 10. Аналіз фактури та особливостей її виконання. Гармонічний та мелодичний аналіз твору.

Розвиток образного мислення у ході заглиблення у суть художнього змісту твору.

Формування емоційного відношення до виконуваної музики, спираючись на її сприйняття.

Тема 11. Робота над поліфонічним твором.

Диференціація та рівноправність виконання різних голосів у поліфонії. Баланс звучання та артикуляція двох голосів в одній руці у трьохголосній поліфонії.

Звукова та тембральна рівність кожного окремого голосу, особливо коли голос переходить з однієї руки в іншу. Одночасне поєднання різних штрихів (*legato*, *non legato*, *staccato*, *tenuto*) у різних поліфонічних лініях.

Тема 12. Робота над виробленням співучості мелодії.

Відчуття ваги руки і клавіатури. Робота над звуком. Вироблення співучості мелодії. Роль супроводу, який виконує диригентську функцію у створенні правильного руху та характеру виконання.

Тема 12. Робота над виразністю виконання п'єси.

Жанрова та програмна направленість твору. Аналіз будови, характеру тематизму, образної сфери.

Тема 13. Подолання виконавських труднощів, які підпорядковані розкриттю художньо-образного змісту твору.

Єдність технічних і художніх завдань. Відпрацювання виразності виконання.

Тема 14. Підготовка до заліку.

Емоційна та технічна підготовка до заліку. Донесення музикальної змістовності програми.

МОДУЛЬ 3.

Змістовний модуль 3: Володіння та доцільне застосування технічних прийомів як засобів музичної виразності у різножанрових творах.

Тема 15. Програма на 3 модуль. Слуховий контроль власного виконання.

Узгодження з студентом програми на 3 модуль. Визначення завдань на модуль. Виявлення технічних складнощів програмних творів.

Тема 16. Гармонічна будова музичного тексту.

Визначення гармонічної будови музичного тексту та об'єднування у логічні блоки для кращого засвоєння матеріалу. Аналіз фактури та особливостей її виконання. Гармонічний та мелодичний аналіз твору.

Тема 17. Робота над твором великої форми.

Аналіз, будова твору великої форми. Музична драматургія твору великої форми. Робота над технікою, артикуляцією, динамікою, над звуком, педаллю. Фразування.

Тема 18. Проблеми інтонування мелодичних ліній інструктивного характеру.

Інтонування на фортепіано. Робота над звуком у кантиленних творах: процес м'якого звуковидобування, подолання згасання звуку через створення протяжної цілісної мелодії, пластичність руки. Звуковий баланс між усіма елементами фактури. Проблеми педалізації у романтичних творах.

Тема 19. Розуміння темпу як засобу виразності.

Вибір зручного темпу для досягнення максимально осмисленого виконання. Агогічні темпоритмічні відхилення та відчуття часу при виконанні твору

Тема 20. Мелізматика.

Поняття мелізматика. Грамотна розшифровка мелізмів та органічне поєднання зі звуками основної мелодичної лінії. Опрацювання мелізматика.

Тема 21. Підготовка до екзамену.

Робота над виразністю виконання творів екзаменаційної програми. Підготовка до виступу.

МОДУЛЬ 4.

Змістовий модуль 4. Свобода виконавського апарату.

Тема 22. Програма на 4 модуль Удосконалення технічних піаністичних навичок.

Узгодження з студентом програми на 4 модуль. Аплікатурні формули. Координації рук.

Тема 23. Композиційна структура творів.

Визначення композиційної структури творів. Точність у виконанні всіх штрихів, динамічних відтінків, ритму, темпових змін, звуковидобуванні, редакторських позначень. Все це відіграє вирішальну роль при відтворюванні текстів класичного періоду.

Тема 24. Набуття навичок лаконічної гри. Розвиток музичного мислення, художньої уяви студента.

Формування досвіду художньої активності студента, постійного пошуку творчих рішень у створенні виконавських концепцій музичних творів минулого і сучасності

Тема 25. Майстерність педалізації.

Прищеплення культури педалі при виконанні сонати старовинної сонатної форми.

Тема 26. Робота над звуковою палітрою.

Розвиток тембрального уявлення, колористичних можливостей фактури при виконанні творів середньої форми. Поняття термінів «глибокий звук», «легкий звук», «густий звук», «прозорий звук», «жорсткий звук».

Тема 27. Виразність виконання.

Реалізація художніх завдань виконавця як задуму композитора. Самооцінка результату гри. Виховання об'єктивності самооцінки.

Тема 28. Підготовка до екзамену.

Створення переконливої інтерпретації творів екзаменаційної програми.

6.2 Структура навчальної дисципліни

ТЕМА	Кількість годин					
	Денна форма			Заочна форма		
	Всього	індивідуальні	самостійні	Всього	індивідуальні	самостійні
МОДУЛЬ 1.						
Змістовний модуль 1: Формування та розвиток базових технічних прийомів та навичок фортепіанної гри на матеріалі сольних творів.						
Тема 1. Дисципліна «Загальне фортепіано», Мета, завдання. Вимоги. Система оцінювання.	5	4	1	5	1	4
Тема 2. Гами, їх види, акорди, арпеджіо.	8	6	2	8	2	6
Тема 3. Робота над складанням програми. Визначення художніх і технічних завдань на модуль. Етюд,	7	4	3	7	2	5

п'єса, крупна форма.						
Тема 4. Робота над вдосконаленням тексту програмних творів. Фразування.	7	4	3	7	1	6
Тема 5. Виконавські завдання. Розвиток художньої уяви студента	9	6	3	9	1	8
Тема 6. Взаємозв'язок всіх технічних компонентів для досягнення конкретного звукового результату.	7	4	3	7	2	5
Тема 7. Підготовка до контрольного заняття.	7	4	3	7	1	6
Разом за змістовим модулем 1:	50	32	18	50	10	40
Разом за модулем 1:	50	32	18	50	10	40
МОДУЛЬ 2						
Змістовний модуль 2: Поглиблення знань про теоретичний та виконавський аналіз творів.						
Тема 8. Визначення навчальних завдань на 2 модуль. Підбір програми.	4	2	2	4	1	3
Тема 9. Види фортепіанної техніки. Опанування технічними прийомами.	8	6	2	8	2	6
Тема 10. Аналіз фактури та особливостей її виконання. Гармонічний та мелодичний аналіз твору.	8	5	3	8	2	6
Тема 11. Робота над поліфонічним твором.	8	5	3	8	2	6
Тема 12. Робота над виразністю виконання п'єси.	8	5	3	8	2	6
Тема 13. Подолання виконавських труднощів, які підпорядковані розкриттю художньо-образного змісту твору.	7	5	2	7	2	5
Тема 14. Підготовка до заліку.	7	4	3	7	1	6
Разом за змістовим модулем 2:	50	32	18	50	12	38
Разом за модулем 2:	50	32	18	50	12	38

МОДУЛЬ 3

Змістовний модуль 3: Володіння та доцільне застосування технічних прийомів як засобів музичної виразності у різножанрових творах.

Тема 15. Програма на 3 модуль. Слуховий контроль власного виконання.	5	3	2	5	1	4
Тема 16. Гармонічна будова музичного тексту.	8	5	3	8	2	6
Тема 17. Робота над твором великої форми.	8	5	3	8	2	6
Тема 18. Проблеми інтонування мелодичних ліній інструктивного характеру.	8	5	3	8	1	7
Тема 19. Розуміння темпу як засобу виразності.	8	6	2	8	1	7
Тема 20. Мелізматика.	6	4	2	6	1	5
Тема 21. Підготовка до екзамену.	7	4	3	7	2	5
Разом за змістовим модулем 3:	50	32	18	50	10	40
Разом за модулем 3:	50	32	18	50	10	40

МОДУЛЬ 4

Змістовий модуль 4. Свобода виконавського апарату.

Тема 22. Програма на 4 модуль. Удосконалення технічних піаністичних навичок.	3	2	1	3	1	2
Тема 23. Композиційна структура творів.	4	2	2	4	1	3
Тема 24. Набуття навичок лаконічної гри. Розвиток музичного мислення, художньої уяви студента.	4	2	2	4	1	3
Тема 25. Майстерність педалізації.	4	2	2	4	1	3
Тема 26. Робота над звуковою палітрою.	5	3	2	5	2	3
Тема 27. Виразність виконання.	4	2	2	4	1	3

Тема 28. Підготовка до екзамену.	6	3	3	6	1	5
Разом за змістовий модуль 4:	30	16	14	30	8	22
Разом за модуль 4:	30	16	14	30	8	22
Всього:	180	112	68	180	40	140

6.3. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна ф.	Заочна ф.
1.	Тема 1. Дисципліна «Загальне фортепіано», Мета, завдання. Вимоги. Система оцінювання.	1	4
2.	Тема 2. Гами, їх види, акорди, арпеджіо.	2	6
3.	Тема 3. Робота над складанням програми. Визначення художніх і технічних завдань на модуль. Етюд, п'єса, крупна форма.	3	5
4.	Тема 4. Робота над вдосконаленням тексту програмних творів. Фразування.	3	6
5.	Тема 5. Виконавські завдання. Розвиток художньої уяви студента	3	8
6.	Тема 6. Взаємозв'язок всіх технічних компонентів для досягнення конкретного звукового результату.	3	5
7.	Тема 7. Підготовка до контрольного заняття.	3	6
8.	Тема 8. Визначення навчальних завдань на 2 модуль. Підбір програми.	2	3
9.	Тема 9. Види фортепіанної техніки. Опанування технічними прийомами.	2	6
10.	Тема 10. Аналіз фактури та особливостей її виконання. Гармонічний та мелодичний аналіз твору.	3	6
11.	Тема 11. Робота над поліфонічним твором.	3	6
12.	Тема 12. Робота над виразністю виконання п'єси.	3	6
13.	Тема 13. Подолання виконавських труднощів, які підпорядковані розкриттю художньо-образного змісту твору.	2	5
14.	Тема 14. Підготовка до заліку.	3	6

15.	Тема 15. Програма на 3 модуль. Слуховий контроль власного виконання.	2	4
16.	Тема 16. Гармонічна будова музичного тексту.	3	6
17.	Тема 17. Робота над твором великої форми.	3	6
2.18.	Тема 18. Проблеми інтонування мелодичних ліній інструктивного характеру.	3	7
19.	Тема 19. Розуміння темпу як засобу виразності.	2	7
20.	Тема 20. Мелізматика.	2	5
21.	Тема 21. Підготовка до екзамену.	3	5
22.	Тема 22. Програма на 4 модуль Удосконалення технічних піаністичних навичок.	1	2
23.	Тема 23. Композиційна структура творів	2	3
24.	Тема 24. Набуття навичок лаконічної гри. Розвиток музичного мислення, художньої уяви студента.	2	3
25.	Тема 25. Майстерність педалізації.	2	3
26.	Тема 26. Робота над звуковою палітрою.	2	3
27.	Тема 27. Виразність виконання.	2	3
28.	Тема 28. Підготовка до екзамену.	3	5
	Всього:	68	140

7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

«Загальне фортепіано»

- освітньо-професійна програма «Інструментальне виконавство (за видами)»;
- навчальна програма з дисципліни;
- тематичний план;
- роздатковий матеріал;
- доступ до бібліотеки Академії;
- інформаційні ресурси інтернету;
- рекомендована література .

7.1 Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Інструменти та обладнання: музичні інструменти фортепіано, роялі, метрономи; репетиційна база, бібліотечний фонд, спеціально обладнане приміщення для концертних заходів; бази виконавської практики відповідно до навчальної програми; комп'ютерне та програмне забезпечення, мультимедійні засоби у сфері музичної діяльності.

Аудиторний фонд:

- навчальний корпус
- концертний зал №1
- концертні аудиторії - №33, 55
- класи фортепіано № 6,7, 46, 57
- точки бездротового доступу до мережі інтернет– кафедральний клас Фортепіано № 46
- нотна бібліотека, її структура: читальний зал, абонемент навчальної літератури та нотної літератури;
- навчальні плани;
- навчально-методичні комплекси дисциплін.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає використання LMS Moodle - інтегрованої комп'ютерної системи закладу вищої освіти.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- словесний (пояснення про стиль, епоху, композитора, художній зміст твору, виконавські завдання)
- практичний (пошук та способи реалізації виконавських прийомів для розкриття художньо-образної сфери твору)
- емоційно-вольового впливу (пробудження фантазії та творчої активності через яскраві образні уявлення, порівняння, асоціації, ілюстрації, жести)
- наслідування (оволодіння матеріалом через переймання студентом слухових та ілюстративних орієнтирів педагога, направлений для студентів із пасивними здібностями)
- мотиваційний (стимулювання інтересу до виконуваних завдань)
- інтелектуальній (направлений на розкриття закономірностей музичних явищ, взаємодію окремих елементів у структурі цілого, узагальнення, інтеграцію з іншими видами мистецтв)

8.1 Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи.

Самостійна робота є важливим елементом всієї системи підготовки у вищому навчальному закладі будь-якої форми навчання і сприяє кращому

засвоєнню та ефективному опануванню навчального матеріалу. Проводиться з метою отримання нових знань, їх закріплення, розширення та поглиблення є складником його навчання. Викладач допомагає відпрацювати музичний матеріал, дає конкретні вказівки щодо обсягів, напрямів самостійної роботи.

Самостійна робота студентів-піаністів охоплює:

- Теоретичний аналіз творів програми;
- Розбір твору: читання по нотах, визначення аплікатури;
- Ескізне вивчення творів;
- Художньо-музичний аналіз твору;
- Вивчення твору напам'ять
- Доведення твору до концертного стану.

Самостійна робота носить систематичний характер є обов'язковою. Формування та розвиток навичок самостійної діяльності студента передбачає:

- Аналіз та синтез
- Самоконтроль та самооцінка
- Активність
- Ініціативність
- Творчий підхід

Зміст самостійної роботи студентів у форматі дисципліни «*Загальне фортепіано*» визначається робочою програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Самостійна робота студента проявляється в опрацюванні спеціальної літератури, в умінні вільно орієнтуватися у стилях і жанрах, аналізувати і давати оцінку власному виконанню музичного твору.

9. СЕМЕСТРОВІ ВИМОГИ З ДИСЦИПЛІНИ

«Загальне фортепіано» для денної та заочної форми навчання

Курс	Семестр	Модуль	Семестрові вимоги	Форма контролю	
				Денна ф.	Заочна ф.
I курс	I	1	1. Етюд 2. Твір великої форми 3. П'єса	Контрольне заняття	Контрольне заняття

	II	2	1.Етюд 2. Поліфонія 3.П'еса	Диф. залік	Диф. залік
II курс	III	3	1.Етюд 2. Твір великої форми 3.П'еса	Екзамен	Екзамен
	IV	4	1.Етюд 2. Твір великої форми 3.П'еса	Екзамен	Екзамен

10. Орієнтовний навчальний репертуар для студентів

Модуль I

Варіант 1.

- 1) К.Черні Етюди op.299 зошит 3,4;
- 2) Ф.Е.Бах Сонати: a-moll, f-moll
- 3) Ф.Колесса Фантастичний прелюд

Варіант 2.

- 1) С.Геллер op.139 №3 A-dur
- 2) Й.Гайдн Сонати для фортепіано (редакція К.А.Мартинсена)№2 e-moll ч.1,
- 3) М.Скорик «Токката»

Модуль II

Варіант 1.

- 1) Г.Беренс Етюд №4 op.1
- 2) Й. Бах Маленька прелюдія c-moll
- 3) С. Борткевич П'еса з «Маріонеток» op.54

Варіант 2.

- 1) Л. Ревуцький Етюд №1 (Два етюда 1929 р.)
- 2) Г.Гендель Куранта
- 3) Е.Вілла-Лобос Вальс-жарт

Модуль III.

Варіант 1.

- 1) О. Гедіке Етюд «Марево»
- 2) Л. Бетховен Соната №2 F-dur (Шість легких сонат)

3) Е.Гріг Народна мелодія

Варіант 2.

1) Г.Пахульський Етюд «Фантастична казка» ор.12 №1

2) Кулау Сонатини

3) Н. Нейл Колискова

Модуль IV.

Варіант 1.

1) Дж.Булл Етюд №1 ор.95

2) М. Клементі Сонатина G-dur ор.3 №2 Іч.

3) В. Косенко Гумореска

Варіант 2.

1) К. Черні Етюд ор. 139 №36

2) Й. Гайдн Соната G-dur (Дивертисмент 1766 р.)

3) С. Борткевич Іспанська серенада

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Альбом юного піаніста [ноти] : музичні твори, інструментальні / Упоряд. С. О. Лещук, О. А. Колесник. Вінниця : Нова Книга, 2009. 107 с.
2. Гаркуша Л.І., Економова О.С. Формування професійних навичок і вмінь студентів на заняттях з основного музичного інструмента (фортепіано) : навчально-методичний посібник. К.:Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. с100
3. Лісовий В.А., Мельничук Я.М., Бойчук І.І. Основний музичний інструмент фортепіано. Навчально-методичний посібник. Чернівці: Рута, 2007. 69 с.
4. Музичний інструмент. Фортепіано: методичні рекомендації і програмні вимоги для викладачів початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів щодо диференційованого підходу до навчання дітей, які володіють обмеженими музичними задатками / укл. М. Й. Мельник. Вінниця : НОВА КНИГА, 2005. 20 с.
5. Польська І.Проблеми жанрової типології фортепіанного виконавства. Культура України.Мистецтвознавство. Х.,2000. Вип. 6. С. 171-180.
6. Рябуха Н. Українська фортепіанна мініатюра як об'єкт виконавської інтерпретації. Х. : Бровін О. В., 2010. 258 с.
7. СкуратовськийВ. Альбом для дітей. Фортепіано. Педагогічний репертуар мистецької школи. Київ : Мелосвіт, 2018. 28 с.
8. Смородський В.І. Розвиток стильового слуху учнів на основі жанрового підходу. Науковий часопис Національного педагогічного ун-ту імені М.П.Драгоманова. Серія No 14: Теорія і методика мистецької освіти: зб. наук. праць. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. Вип. 17 (22). С. 129-132.

9. Таран І.М. Методичні засади подолання ритмічних труднощів у фортепіанних творах. Збірка матеріалів наукової конференції. Рубрика: Соціум, наука, культура, мистецтво. Прикарпатський національний університет ім. В.Стефаника, 2012. С.290-291.
10. Фоміна Т. М. Стильові принципи фортепіанного виконання і можливості індивідуальної виконавської інтерпретації. Одеса: Астропринт, 2014. 136 с.
11. Хочу грати на роялі / авт.-упоряд. Н. Гриднева ; авт. текстів М. Храпачова ; худ. К. Лавро. Київ : Музична Україна, 2012. 198 с
12. Цепух І.О. Формування технічної майстерності піаніста. Методичні рекомендації для вищих закладів культури і мистецтв I-II рівнів акредитації. Київ 2009: Державний методичний центр навчальних закладів культури і мистецтв, 60 с.
13. Чернявська М. С. Муціо Клементі: "Прогрес фортепіано - імітація оркестру...". Культура України. Мистецтвознавство. Х., 2000. Вип. 6. С. 149-159.
14. Шукайло Л. Альбом фортепіанної музики / упоряд., ред. та коментарі В. Шукайло. Київ : Мелосвіт, 2001.- 72 с.
15. Шульгіна В.Д. Українська музична педагогіка: [для студ. вищ. вавч. закл.]. Вид. 2-ге, допов. К.: ДАКККіМ, 2008.- 263 с.

12. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ.

www.nbuv.gov.ua – веб-сайт Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського (м. Київ)

www.4uth.gov.ua – веб-сайт Державної бібліотеки України для юнацтва

www.chl.kiev.ua – веб-сайт Національної бібліотеки України для дітей

<http://old.dnpb.gov.ua> – веб-сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського

<https://parafia.org.ua/mediateka/kompozytory> – українська музика мр3-файл. Пошук відбувається за прізвищами українських композиторів.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 2022 / 2023 н. р. зі змінами.

В результаті перегляду на засіданні кафедри «Мистецтво співу» робочої програми з дисципліни «Загальне фортепіано» було внесено зміни до репертуарного списку, який загалом складають фортепіанні твори композиторів-класиків та вітчизняних авторів, оновлено тематику і зміст тематичного матеріалу, вдосконалена система оцінювання.

Переглянуто і складено список джерел інформації з опорою на україномовні та вітчизняні посібники, підручники, нотні збірки, методичні праці. Переглянуто список компетентностей і програмних результатів навчання, відповідно до «Освітньо-професійної програми «Спів» 2022 року.

Протокол № 1 від 30 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри _____ _____ А. І. Кочерга_

(підпис)